

Dingen hebben vormen

De kinderen leren dat er verschillende vormen zijn



Blad van de Macleaya, 8 jaar

onderwerp

de bladeren van de bomen, struiken

techniek

tekenen met potlood, eventueel kleurpotloden, gebruik van gum

papierformaat

± 20 × 30 cm

Toelichting

Om kinderen te leren hoe verschillend vormen kunnen zijn zouden we een reeks tekenlessen kunnen maken zonder einde. Er zijn zoveel vormen. Gelukkig is eenmaal opgedane kennis ook te gebruiken bij nieuwe – nog onbekende – vormen; wat we bij het één leren, gebruiken we ook bij het andere. Voor deze les kiezen we de bladeren van bomen (of struiken). Bladeren zijn redelijk plat neer te leggen, er zijn grote verschillen aan te geven: eikeblad, esdoorn, berk, kastanje. Ze zijn meestal gemakkelijk te verzamelen. Door bladeren te tekenen leren we de leerlingen nauwkeurig waarnemen, maar tevens kunnen we de schematische vorm van het boomblad leren doorbreken. Tot zover zou het een gewone les kunnen worden.

Maar de les wordt iets speelser gemaakt doordat de leerlingen een bladvorm leren completeren – vanuit de gegevens die waargenomen kunnen worden –. Nauwkeurigheid en inzicht zijn vereist. Tevens wordt kennis gemaakt met het begrip symmetrie. De opdracht kan naar eigen inzicht moeilijker gemaakt worden door naast het vormenspel ook de kleur te gebruiken.

Begeleiding

Elke leerling krijgt een boomblad waar door de leerkracht doelbewust een stuk van af gescheurd is. Bij een enkelvoudig blad kan dat best de helft zijn. We moeten goed overwegen of we de bovenkant of de onderkant laten tekenen, want soms is de onderkant interessanter. In het begin van de les moet de omtrek van dat halve blad getekend worden: heel dun omtrekken en oppassen dat het niet verschuift.

Hierna wordt het blad náást de getekende omtrek gelegd. Wat is er op het boomblad te zien? Zien we de strepen, de nervatuur? Nu maken de kinderen het ontbrekende stuk erbij, zodat het blad er weer 'heel' uitziet. Hebben we het stuk bewaard, dan kan de leerling na afloop zelf vergelijken. Wat is er goed gemaakt?

Hierna wordt goed bekeken welke toon (kleur) het blad heeft, want de tekening is nog wit. We maken het blad helemaal af, maar we moeten goed opletten hoe de nerven lopen. Zijn die donkerder of lichter? Donkerder maken we het door duidelijke of krachtige lijnen te tekenen, lichter door minder hard op het potlood te drukken of door te proberen lijnen weg te gummen. Dat laatste is wel moeilijk, maar het proberen waard. Het gum wordt op deze manier 'positief' gebruikt.

Is het boomblad klaar dan wordt in een gezamenlijke bespreking de tekening vergeleken met het originele blad. Kunnen we het blad goed herkennen? Wanneer het boomblad goed gekleurd is – denk erom, heel precies dezelfde kleur maken – kunnen we over een paar weken zien hoe het échte blad verkleurd is. We hoeven de tekening er maar naast te leggen. Gaat dat nog net zo vlot?

onderwerp

takjes van struiken

techniek

tekenpotlood,

eventueel

kleurpotloden

papierformaat

± 20 × 30 cm

Andere opdrachten

Op dezelfde wijze, maar dan per groepje, kunnen we een tak met bladeren nemen.

Een bepaald gedeelte is door ons 'ontbladerd'. Laat de leerlingen eerst de 'geplukte'

tak tekenen, daarna moeten de kinderen proberen de ontbrekende bladeren op de juiste plaats aan de tak te tekenen. Hoe moet dat nu? Vergelijk eens met de andere bladeren. Het is verstandig één complete tak achter de hand te houden ter vergelijking.



Takjes, 8 en 9 jaar